

„Olykor a leépülésben kell segítenünk”

FÜGGŐSÉG Magyarországon közel egymillió alkoholista él, de a kormánynak nincs alkoholstratégiája. Drogstratégia van, de távol áll a valóságtól – mondja az egri szenvedélybetegeket segítő RÉV-központ Józsolgálat-díjjal kitüntetett vezetője, Kohári Szilvia.

DOROS JUDIT

Év végén lehet, hogy új állást kell keresnie? A kormány szerint tizenegy hónap múlva nem lesz egyetlen drogos sem az országban.

Mindenki tudja, hogy ez igen messze áll a valóságtól, azok is, akik a legújabb drogstatégiát megalkották 2013-ban. Amikor erre az ellentmondásra az utóbbi időben több szakmai konferencián is rákérdeztünk, az volt a válasz, hogy a valós helyzet ma még nem ez, de ez lenne a kívánatos. A statisztikai adatok Magyarországon és világviszonylatban is azt mutatják, hogy a droghasználat folyamatosan növekszik, s egyre újabb és újabb szerek jelennek meg a piacon.

Akkor lesz még bőven feladata ezen a pályán, amelyre nem szokványos módon jutott el.

Az életem meghatározó mozzanata a családom, nem véletlenül vagyok egy szenvedélybetegeket segítő központ vezetője. Apám nehézségkezelő volt, de korábban a katonaságnál dolgozott, a köreikben szinte kötelezőnek számított a napi ivás, alkoholista lett. A szenvedélybeteg családokban felnövő gyerekek egyvalamit biztosan megtanulnak: nemigen számíthatnak másra, csak saját magukra. Munka mellett elvégeztem egy gazdasági főiskolát, de igazából sem az, sem az akkori munkám nem érdekelt. Kapóra jött, hogy német mintára a Magyar Karitás elindította 1998. április elsején Egerben a RÉV-et, a szenvedélybetegeket segítő központot, ahová egy korábbi önismereti csoportos képzés révén hívtak dolgozni.

A RÉV - ami a Remény, Élet, Változás egyfajta betűszava - időközben országos hálózattá szerveződött, s Egerben is kialakult egy intézményszerű ellátórendszer.

Lett egy nappali ellátónk, amire már állami normatívát kaptunk, a környékben negyvenkilenc településen látunk el közösségi szolgálatot, s van egy úgynevezett alacsony küszöbű ellátási formánk, ami azt jelenti, hogy olyanokat is be tudunk fogadni, akiknek nem feltétlenül vannak papírjaik, és nem kell megmondaniuk, kicsodák, honnan jöttek.

Régebben az alkohol volt a legelterjedtebb függőségi forma. A drog mára felzárkózott mellé?

Fej fej mellett haladnak, de azért az alkoholfüggőséget egyelőre nem tudja semmi „überelni”. Egymillió alkoholistával számolunk, plusz az ezekben a családokban felnövő gyerekekkel, akik veszélyeztetettek, s nagyobb eséllyel később őket is megéri valamilyen függő működés: ahogyan szenvedélybeteg párt választanak, a traumáikat feldolgozzák, megtanulnak inni vagy éppenséggel egyáltalán nem inni. Magyarországnak máig nincs alkoholstratégiája, s talán nem kell magyarázni a háttérben rejlő oko-

kat: az alkohol jövedéki termék, komoly bevételt jelent, komoly érdekek húzódnak amögött, hogy az alkoholfogyasztásban rejlő társadalmi veszélyforrást ne kezeljék a kellő módon.

Ugyanakkor a közvéleményben máig nem sikerült tisztázni, hol vannak a határok az úgynevezett kulturált ivás, a nagy ivás és az alkoholfüggőség között.

Ez nem kérdés, az alkoholizmus egy pszichiátriai kórkép, jól körbehatárolt kritériumokkal. Lehet, valaki mindennap megiszik egy vagy két pohár bort, mégsem számít alkoholfüggőnek, mert ha úgy alakul, ezzel a szokásával önszántából fel tud hagyni anélkül, hogy jelentkeznenek az elvonási tünetek. Az alkoholizmus egy betegség, de ezt máig nem sikerült elfogadtatni itthon, ahol sokan akarategyengeségnek, az önuralom hiányának fogják fel, ugyanúgy, mint az egyéb függőségeket, beleértve a drogot, a gyógyszert, a játékot, a szex- vagy társfüggőséget. A lényeg a „függőség” szón van, amiben az egyénnek nincs szabad döntési lehetősége arról, hogy az adott tevékenységet csinálja, vagy nem.

Min múlik, hogy valaki függővé válik-e, vagy sem?

Talán úgy lehet a legegyszerűbben, szakzsargonok nélkül elmagyarázni, hogy az ember az élete során egy csomó traumát szenved el, ütődnek rajta lukak, amiknek a fájdalmát és sebeit egyszer csak nem tudja már másképp elviselni, mint hogy elkezd valamivel „betömködni” azokat. Hogy mennyi ilyen sebe van, az nagyon nagyban múlik az ő családján, a közösségein, a személyiségén, az érzékenységén. Ez meghatározza azt is, hogy mennyiben tud majd később a felépülésben dolgozni: leépülni és visz-

szépülni is egy személyiségfüggő folyamat.

A RÉV a felépülésben segít?

Furcsán fog hangozni, de néha a leépülésben is segítünk. Egy „rendes” szenvedélybeteg, ha nem érkezik meg a mélypontjához, nem „csapódik bele a földbe”, akkor valószínűleg nem fog tudni felépülni. Ezért tartjuk fontosnak, hogy ne csak az adott függővel, hanem a hozzátartozókkal is dolgozzunk, s mindent megteszünk azért, hogy egy magát még jól érző szenvedélybeteg, aki nem akar változtatni, annak a családjára értse meg, hogyan tudják őt nem támogatni a függőségben. Egy normál szülő – és belátom, hogy ez egyfajta agyrém – biztosan nem küldené el önszántából otthonról a súlyosan drogos vagy gyógyszerfüggő gyereket, még akkor sem, ha az elmúlt már 18 éves. De egy ilyen gyereket nem feltétlenül kell otthon tartani a családban, ugyanis akkor abban támogatják, hogy ő bátran használhat szereket, mert van hol kitaludnia magát, kimossák a ruháját, összetakarítják utána a gányt, enni kap, van honnét továbbra is kilopni a pénzt újabb szerekre. Ilyenkor mindent megteszünk azért, hogy a család megértse a függő működésmechanizmusát és azt, hogy ez egy újabb lelki beszéddel nem fog megváltozni. Csakis akkor, ha a gyerek rádöbben, mi mindent veszíthet el.

Tíz éve jelentek meg az úgynevezett dizájn drogok, amelyek főképp a legszegényebbek között népszerűek, mert olcsók.

Amikor mi megnyitottunk, 1998-ban, akkor még az úgynevezett „szipus” gyerekekkel küzdöttünk, akik jó része harmincéves kora előtt meghalt, annyira szétromcsolta szervezetüket a beszívott hígító. Ma ugyanezt a szere-

„A legális alapanyagokból készült dizájn drogok használóinak száma szinte napról napra növekszik, különösképp a szegregátumokban”

AGGASZTÓ TENDENCIA

A statisztikai adatok Magyarországon és világviszonylatban is azt mutatják, hogy a droghasználat folyamatosan növekszik – állítja Kohári Szilvia

FOTÓK: BERNÁTH DÁNIEL

KEVEREDŐ KÉT VILÁG

Az internetes-játék-függő a virtuális veszteségeit is valóságosan éli meg – magyarázza a szakértő

pet az ismeretlen összetételű, de nagyon „ügyesen” összerakott, elvileg akár postán megrendelhető legális alapanyagokból készült dizájn drogok vették át, s használoik száma szinte napról napra lineárisan növekszik, különösképp a szegregátumokban.

Ezekről a drogokról azt mondják, szinte zombivá teszik a használójukat.

Nem tudjuk, milyen összetevőkből alkotják meg ezeket a „valamiket”, de ha meg is tanuljuk egyiknek-másiknak a nevét, másnap már jönne egy újabb, más összetevőkkel, tisztázatlan eredetű, romboló hatású vegyszerekkel, amik tulajdonképpen „kiütik” az embert. Minden szegregátumban megvannak az elosztóhálózatok, mindenki tudja, kihez kell bekapogatni. Mivel az összetevők legalisan beszerezhető vegyszerekből állnak, így még csak nem is büntethető ez a fajta szerhasználat. Hozzáteszem: a kábítószer-fogyasztás kriminalizálása egyébként sem találkozok a szenvedélybetegekkel foglalkozó szakma álláspontjával.

A kémiai függőségen túl ott annak az úgynevezett „viselkedéses függőségek”, a munka-, a társ-, vagy épp a játékszenvedély.

A társ- vagy játékfüggők esetében nincs konkrét „vegyszer”, mégis ugyanazok az elvonási tünetek jelentkezhetnek náluk – remegés, rosszullet, pánikroham –, mint az alkoholistáknál vagy drogfüggőknél. A játékszenvedély talán a legjelentősebb manapság, olyannyira, hogy az internetes játékoktól való függőség tavaly óta rendes, a betegségek osztályozására szolgáló BNO-kódot is kapott.

Van olyan tizenéves gyerek manapság, aki nem internetes-játék-függő?

Ha valaki mindennap játszik, de közben tanul, barátai vannak, focizik, aktív részvevője a családnak, azt nem tekinthetjük függőnek. Akkortól válik azzá, amikor ezt már nem tudja szabályozni, és ugyanolyan veszteségei kezdenek lenni, mintha szert használna: remeg és retteg, hogy kiesik a játékból, ezért nem eszik, nem jár be iskolába. A virtuális veszteségeit is valóságosan éli meg: megvesz például virtuális pénzt egy virtuális fegyvert a játékban, de ha elveszíti, azt úgy éli meg, mintha ténylegesen és valóságosan keletkezett volna vesztesége. Ez egy olyan dráma, nehezen feldolgozható fájdalom, amit a nem függők igazából meg sem értenek.

